

DZIENNIK USTAW

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 8 czerwca 1985 r.

Nr 26

TRESC:
Poz.:

USTAWA

112 — z dnia 29 maja 1985 r. — Ordynacja wyborcza do Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej , : 293

112

USTAWA

z dnia 29 maja 1985 r.

Ordynacja wyborcza do Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Rozdział 1

Zasady ogólne.

Art. 1. Lud pracujący wybiera swoich przedstawicieli na posłów do Sejmu spośród obywateli o nieposzlakowanej postawie moralno-politycznej, zaangażowanych w działalność społeczną, dających rękojmię należytego wypełniania powierzonego mandatu dla dobra wyborców i całego społeczeństwa zgodnie z konstytucyjnymi zasadami ustroju Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 2. Wybory do Sejmu odbywają się w oparciu o deklarację wyborczą Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego, która stanowi podstawę ogólnonarodowej dyskusji nad węzłowymi zagadnieniami rozwoju kraju i umacniania Państwa.

Art. 3. Wybory do Sejmu odbywają się na zasadach i w trybie określonych w niniejszej ustawie oraz w przepisach wydanych na jej podstawie.

Art. 4. 1. Wybory są powszechne; prawo wybierania ma każdy obywatel, który w dniu wyborów ukończył 18 lat — bez względu na płeć, przynależność narodową i rasową, wyznanie, wykształcenie, czas zamieszkiwania w obwodzie głosowania, pochodzenie społeczne, zawód i stan majątkowy.

2. Wybrany do Sejmu może być każdy obywatel, któremu przysługuje prawo wybierania, jeśli w dniu wyborów ukończył 21 lat.

Art. 5. 1. Nie mają prawa wybierania osoby:

1) ubezwłasnowolnione całkowicie lub częściowo prawomocnym orzeczeniem sądu z powodu choroby psychicznej,

2) pozbawione praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu,

3) pozbawione praw wyborczych prawomocnym wyrokiem Trybunału Stanu.

2. Nie biorą udziału w głosowaniu osoby:

1) odbywające karę pozbawienia wolności albo karę aresztu,

2) umieszczone w ośrodkach przystosowania społecznego,

3) tymczasowo aresztowane.

Art. 6. Wybory są równe; wyborcy biorą udział w wyborach na równych zasadach.

Art. 7. Wybory są bezpośrednie; wyborcy wybierają posłów bezpośrednio; głosować można tylko osobiście.

Art. 8. Wybory odbywają się w tajnym głosowaniu; w lokalu wyborczym musi się znajdować pomieszczenie za osłoną zapewniające tajność głosowania; karty do głosowania wrzuca się w kopercie do opieczętowanej urny wyborczej.

Art. 9. 1. Wybory zarządza Rada Państwa nie później niż na miesiąc przed upływem kadencji Sejmu.

2. Uchwała o zarządzeniu wyborów wyznacza datę wyborów na dzień ustawowo wolny od pracy, przypadający w ciągu 2 miesięcy po upływie kadencji Sejmu. Uchwała ustala również kalendarz wyborczy, w którym określa się daty wykonania poszczególnych czynności wyborczych; ustalone w uchwale daty nie mogą być jednak późniejsze od terminów określonych w niniejszej ustawie.

3. Uchwałę o zarządzeniu wyborów ogłasza się w Dzienniku Ustaw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej najpóźniej na 90 dni przed dniem wyborów.

Art. 10. 1. Sejm składa się z 460 posłów.

2. Kadencja Sejmu liczy się od dnia wyborów.

Art. 11. 1. Posłowie wybierani są:

- 1) z okręgowych list wyborczych,
- 2) z krajowej listy wyborczej.

2. Z krajowej listy wyborczej wybiera się posłów w liczbie ustalonej przez Radę Państwa, nie większej jednak niż 15% ogólnej liczby posłów.

3. Uchwałę w sprawie liczby posłów wybieranych z krajowej listy wyborczej ogłasza się w trybie i terminie określonym w art. 9 ust. 3.

Art. 12. Wybory przeprowadzają organy społeczne: konwenty i komisje wyborcze.

Rozdział 2

Okręgi wyborcze.

Art. 13. 1. Dla przeprowadzenia wyborów tworzy się okręgi wyborcze.

2. Okręgiem wyborczym jest obszar województwa lub części województwa.

Art. 14. Liczbę posłów wybieranych w poszczególnych okręgach wyborczych ustala się odpowiednio do liczby mieszkańców danego okręgu wyborczego.

Art. 15. 1. Liczbę okręgów wyborczych, ich granice i numery, a także liczbę posłów wybieranych w poszczególnych okręgach ustala Rada Państwa.

2. Ustalając okręgi wyborcze Rada Państwa wyznacza również siedziby okręgowych komisji wyborczych.

Art. 16. Uchwałę Rady Państwa w sprawach, o których mowa w art. 15, ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej „Monitor Polski” i podaje się do wiadomości wyborców przez rozplakowanie obwieszczeń najpóźniej w 85 dniu przed dniem wyborów.

Rozdział 3

Obwody głosowania.

Art. 17. Dla przeprowadzenia głosowania tworzy się obwody głosowania.

Art. 18. 1. Obwód głosowania powinien obejmować od 1.000 do 3.000 mieszkańców.

2. W wypadkach szczególnie uzasadnionych warunkami miejscowymi mogą być tworzone obwody głosowania obejmujące mniejszą lub większą liczbę mieszkańców niż określona w ust. 1.

3. W miejscach stałego lub czasowego pobytu wyborców, przebywających tam w związku z pracą, nauką,

odbywaniem zasadniczej służby w obronie cywilnej, leczeniem lub opieką społeczną, mogą być tworzone odrębne obwody głosowania.

Art. 19. 1. Prezydja rad narodowych stopnia podstawowego na wniosek terenowych organów administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia podstawowego tworzą obwody głosowania oraz ustalają ich numery, granice i wyznaczają siedziby obwodowych komisji wyborczych.

2. Uchwały dotyczące numerów i granic obwodów głosowania oraz siedzib obwodowych komisji wyborczych podaje się do wiadomości wyborców przez rozplakowanie obwieszczeń najpóźniej w 55 dniu przed dniem wyborów.

Art. 20. 1. Dowódcy okręgów wojskowych tworzą dla wyborców zakwaterowanych (przebywających) na terenie jednostek wojskowych obwody głosowania obejmujące od 50 do 3.000 wyborców oraz wyznaczają siedziby obwodowych komisji wyborczych.

2. Obwody wymienione w ust. 1 wchodzi w skład okręgu wyborczego, w którego granicach stacjonują jednostki wojskowe, dla których obwód głosowania został utworzony.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do jednostek wojskowych podległych ministrowi spraw wewnętrznych. Uprawnienia dowódców okręgów wojskowych przewidziane w ust. 1 przysługują odpowiednio właściwym dowódcom wojsk podległych ministrowi spraw wewnętrznych.

Art. 21. 1. Numery obwodów głosowania, o których mowa w art. 20, ustala się w porozumieniu z prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej.

2. Dowódcy wymienieni w art. 20 zapewniają powiadomienie wyborców o utworzeniu obwodu, jego numerze i siedzibie obwodowej komisji wyborczej.

Art. 22. Obwody głosowania na polskich statkach morskich będących w dniu wyborów w podróży tworzą prezydja rad narodowych stopnia podstawowego właściwe dla miejsca siedziby armatora statku — na wniosek armatora zgłoszony nie później niż 5 dnia przed dniem wyborów. Można nie tworzyć obwodu głosowania na statku, którego załoga liczy mniej niż 20 wyborców lub gdy brak jest technicznych możliwości przekazania wyników głosowania. Można utworzyć jeden obwód głosowania dla kilku statków odbywających wspólną podróż. W uchwale o utworzeniu obwodów głosowania określa się ich przynależność do okręgów wyborczych właściwych ze względu na siedzibę armatora statków.

Art. 23. 1. Można tworzyć obwody głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą. Obwody głosowania tworzy minister spraw zagranicznych, wyznaczając siedziby obwodowych komisji wyborczych.

2. Obwody głosowania, o których mowa w ust. 1, wchodzi w skład okręgu wyborczego właściwego dla dzielnicy Warszawa-Śródmieście.

Rozdział 4

Spisy wyborców.

Art. 24. 1. Terenowe organy administracji państwowej stopnia podstawowego właściwe w sprawach ewidencji ludności sporządzają spisy wyborców zameldowanych w gminie, mieście lub dzielnicy na pobyt stały albo na pobyt czasowy obejmujący dzień wyborów.

2. W spisach nie umieszcza się osób, o których mowa w art. 5.

3. W spisie wyborców wymienia się nazwisko, imię, imię ojca, datę urodzenia i adres miejsca pobytu stałego lub czasowego wyborcy.

4. Spis wyborców sporządza się w 3 egzemplarzach oddzielnie dla każdego obwodu głosowania. Spis wyborców powinien być podpisany i opatrzony pieczęcią organu, który go sporządził.

Art. 25. Wyborca zmieniający miejsce pobytu po sporządzeniu spisu wyborców otrzymuje na swoje żądanie od organu, który sporządził spis wyborców, zaświadczenie o prawie do głosowania, uprawniające do wzięcia udziału w głosowaniu w obwodzie głosowania aktualnego miejsca pobytu wyborcy.

Art. 26. Terenowe organy administracji państwowej stopnia podstawowego właściwe w sprawach ewidencji ludności skreślają ze spisów wyborców osoby:

- 1) którym wydano zaświadczenia o prawie do głosowania,
- 2) które zgłosiły wyjazd za granicę na pobyt czasowy dłuższy niż 2 miesiące, jeżeli pobyt ten obejmuje dzień wyborów.

Art. 27. 1. Minister spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, określa zasady sporządzania i aktualizowania spisów wyborców, wydawania zaświadczeń o prawie do głosowania oraz ustala wzór spisu wyborców i zaświadczenia o prawie do głosowania.

2. Sposób sporządzania i aktualizowania spisów wyborców dla obwodów głosowania, o których mowa w art. 20, 22 i 23, w drodze rozporządzenia, ustalają odpowiednio: minister obrony narodowej, minister — kierownik Urzędu Gospodarki Morskiej i minister spraw zagranicznych w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych.

3. Minister sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych określa tryb przekazywania informacji o osobach, o których mowa w art. 5.

Art. 28. 1. Spis wyborców przesyła się najpóźniej w 30 dniu przed dniem wyborów przewodniczącym obwodowych komisji wyborczych.

2. Najpóźniej w 28 dniu przed dniem wyborów obwodowe komisje wyborcze wykładają spis wyborców do publicznego wglądu w lokalach komisji co najmniej przez 14 dni, po 5 godzin dziennie, w porze dostępnej dla pracujących.

3. Obwodowe komisje wyborcze mogą podejmować działania ułatwiające wyborcom stwierdzenie prawidłowości umieszczenia ich w spisie.

Art. 29. 1. W okresie wyłożenia spisu wyborców można wnieść do organu, który sporządził spis, reklamację w sprawie nieprawidłowości spisu, a w szczególności pominięcia lub zamieszczenia w nim określonych osób.

2. Reklamację wnosi się ustnie do protokołu lub pisemnie za pośrednictwem obwodowej komisji wyborczej, która wyłożyła spis wyborców.

3. Reklamację rozpatruje się w ciągu 3 dni od daty jej wniesienia.

4. W wyniku rozpatrzenia reklamacji organ, który sporządził spis wyborców:

- 1) uzupełnia lub prostuje spis bądź
- 2) skreśla ze spisu osobę, której reklamacja dotyczy, doręczając jej decyzję wraz z uzasadnieniem, bądź
- 3) pozostawia reklamację bez uwzględnienia, doręczając reklamującemu decyzję wraz z uzasadnieniem.

Art. 30. 1. Na decyzję nie uwzględniającą reklamacji lub powodującą skreślenie ze spisu wyborców reklamujący bądź osoba skreślona ze spisu może wnieść skargę do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce sporządzenia spisu. Do skargi należy dołączyć zaskarżoną decyzję.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do odmowy wydania zaświadczenia o prawie do głosowania.

3. Sąd rozpoznaje sprawę w składzie jednego sędziego i dwóch ławników, stosując odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym. Rozprawa powinna się odbyć w terminie 3 dni od daty wniesienia skargi. Postanowienie kończące postępowanie w sprawie sąd uzasadnia i doręcza osobie, która wniosła skargę, oraz organowi, który sporządził spis wyborców. Od postanowienia sądu nie przysługują środki odwoławcze.

Art. 31. Reklamacje w sprawach spisów wyborców w obwodach głosowania, o których mowa w art. 22 i 23, rozpatrują odpowiednio: kapitanowie polskich statków morskich będących w dniu wyborów w podróży albo kierownicy przedstawicielstw dyplomatycznych lub urzędów konsularnych. Decyzje podjęte w tych sprawach są ostateczne.

Rozdział 5

Komisje wyborcze.

Art. 32. Dla przeprowadzenia wyborów powołuje się:

- 1) Państwową Komisję Wyborczą,
- 2) okręgowe komisje wyborcze,
- 3) obwodowe komisje wyborcze.

Art. 33. 1. Do zadań Państwowej Komisji Wyborczej należy:

- 1) sprawowanie nadzoru nad ścisłym przestrzeganiem przepisów prawa wyborczego,

- 2) rejestrowanie krajowej listy wyborczej i ogłaszanie danych o umieszczonych na tej liście kandydatach na posłów,
- 3) zarządzanie druku kart do głosowania na posłów wybieranych z krajowej listy wyborczej,
- 4) rozpatrywanie odwołań od uchwał okręgowych komisji wyborczych i skarg na działalność tych komisji,
- 5) ustalenie i ogłoszenie wyników wyborów do Sejmu,
- 6) wydanie posłom wybranym do Sejmu zaświadczeń o wyborze,
- 7) złożenie Sejmowi sprawozdania z wyborów w trybie określonym przez Radę Państwa.

2. Realizując zadania określone w ust. 1, Państwowa Komisja Wyborcza udziela w miarę potrzeby komisjom wyborczym wytycznych i wyjaśnień.

Art. 34. Do zadań okręgowej komisji wyborczej należy:

- 1) sprawowanie nadzoru nad ścisłym przestrzeganiem przepisów prawa wyborczego na terenie okręgu wyborczego,
- 2) rejestrowanie okręgowej listy wyborczej i ogłaszanie danych o umieszczonych na tej liście kandydatach na posłów,
- 3) zarządzanie druku kart do głosowania na posłów wybieranych z okręgowej listy wyborczej,
- 4) rozpatrywanie skarg na działalność obwodowych komisji wyborczych,
- 5) ustalenie wyników głosowania na okręgową listę wyborczą oraz wyników głosowania na krajową listę wyborczą na terenie okręgu wyborczego i przesłanie ich do Państwowej Komisji Wyborczej.

Art. 35. Do zadań obwodowej komisji wyborczej należy:

- 1) wyłożenie spisu wyborców do publicznego wglądu,
- 2) przeprowadzenie głosowania w obwodzie,
- 3) czuwanie w dniu wyborów nad przestrzeganiem przepisów prawa wyborczego w miejscu i czasie głosowania,
- 4) ustalenie wyników głosowania w obwodzie i przesłanie ich właściwej okręgowej komisji wyborczej.

Art. 36. 1. W skład Państwowej Komisji Wyborczej wchodzi: przewodniczący, 2 do 4 zastępców przewodniczącego, sekretarz i 15 członków.

2. W skład okręgowej komisji wyborczej wchodzi: przewodniczący, 1 do 3 zastępców przewodniczącego, sekretarz i 8 do 12 członków.

3. W skład obwodowej komisji wyborczej wchodzi: przewodniczący, zastępca przewodniczącego, sekretarz i 4 do 8 członków.

Art. 37. 1. Państwową Komisję Wyborczą powołuje Rada Państwa, najpóźniej w 85 dniu przed dniem wyborów, spośród wyborców wysuniętych przez Komitet Wykonawczy Rady Krajowej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego oraz przez naczelne władze: Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, Stronnictwa Demokratycznego, Stowa-

rzyszenia „PAX”, Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Społecznego i Polskiego Związku Katolicko-Społecznego.

2. Okręgowe komisje wyborcze powoływane są przez prezydium właściwych terytorialnie wojewódzkich rad narodowych, najpóźniej w 80 dniu przed dniem wyborów, spośród wyborców zgłoszonych przez prezydium rad wojewódzkich Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego oraz przez wojewódzkie władze organizacji wymienionych w ust. 1.

3. Obwodowe komisje wyborcze powoływane są spośród wyborców najpóźniej w 45 dniu przed dniem wyborów:

- 1) w gminach, miastach i dzielnicach — przez prezydium właściwych terytorialnie rad narodowych stopnia podstawowego,
- 2) w jednostkach wojskowych — przez prezydium wojewódzkich rad narodowych.

4. Obwodowe komisje wyborcze w obwodach głosowania, o których mowa w art. 22 i 23, powoływane są spośród wyborców przez kapitanów polskich statków morskich oraz kierowników przedstawicielstw dyplomatycznych lub urzędów konsularnych. Tryb, zasady i terminy powoływania tych komisji, w drodze rozporządzenia, ustalają odpowiednio: minister — kierownik Urzędu Gospodarki Morskiej i minister spraw zagranicznych.

Art. 38. 1. Rada Państwa ustala regulaminy Państwowej Komisji Wyborczej oraz okręgowych i obwodowych komisji wyborczych, określając w szczególności: tryb pracy komisji, zasady sprawowania nadzoru nad pracą okręgowych i obwodowych komisji wyborczych oraz sposób uzupełniania składów komisji wyborczych.

2. Rada Państwa ustala:

- 1) wzory pieczęci komisji wyborczych,
- 2) wzory protokołów zarejestrowania list wyborczych,
- 3) wzory protokołów głosowania,
- 4) wzory zaświadczeń o wyborze.

Art. 39. Osoba wchodząca w skład komisji wyborczej nie może pozostawać w jej składzie od chwili zarejestrowania listy kandydatów na posłów obejmującej jej kandydaturę.

Art. 40. 1. Osoby wchodzące w skład komisji wyborczych pełnią swoje funkcje honorowo; przysługują im diety i zwrot kosztów podróży na zasadach i w wysokości ustalonych przez Radę Państwa.

2. Zakład pracy zatrudniający osobę wchodzącą w skład komisji wyborczej obowiązany jest udzielić jej zwolnienia na czas niezbędny do udziału w pracy komisji, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, obliczonych jak za czas przepracowany.

3. Osoby wchodzące w skład komisji wyborczych korzystają z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 41. Państwową Komisję Wyborczą oraz okręgowe i obwodowe komisje wyborcze rozwiązuje Rada Państwa po zakończeniu ich działalności.

Rozdział 6

Konwenty wyborcze.

Art. 42. Dla wyłonienia kandydatów na posłów spośród osób wysuniętych przez uprawnione organizacje konstytuują się: Ogólnopolski Konwent Wyborczy i wojewódzkie konwenty wyborcze.

Art. 43. 1. Ogólnopolski Konwent Wyborczy stanowią:

- 1) przedstawiciele Rady Krajowej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego oraz naczelnych władz: Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, Stronnictwa Demokratycznego, Stowarzyszenia „PAX”, Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Społecznego, Polskiego Związku Katolicko-Społecznego — w łącznej liczbie 3/5 składu Konwentu,
- 2) przedstawiciele (delegaci) naczelnych władz lub ogólnokrajowych porozumień: związków zawodowych, społeczno-zawodowych organizacji rolników, socjalistycznych związków młodzieży, organizacji kombatanckich i kobiecych — w łącznej liczbie 2/5 składu Konwentu.

2. Ogólnopolskiemu Konwentowi Wyborczemu przewodniczy przedstawiciel Rady Krajowej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego.

3. Wojewódzki konwent wyborczy stanowią:

- 1) przedstawiciele rady wojewódzkiej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego oraz wojewódzkich władz organizacji wymienionych w ust. 1 pkt 1 — w łącznej liczbie 3/5 składu konwentu,
- 2) przedstawiciele (delegaci) wojewódzkich władz lub wojewódzkich porozumień organizacji wymienionych w ust. 1 pkt 2 — w łącznej liczbie 2/5 składu konwentu.

Art. 44. Konwenty wyborcze rozpoczynają działalność po zgłoszeniu swego ukonstytuowania Radzie Państwa:

- 1) Ogólnopolski Konwent Wyborczy — najpóźniej w 85 dniu przed dniem wyborów,
- 2) wojewódzkie konwenty wyborcze — najpóźniej w 80 dniu przed dniem wyborów.

Art. 45. Ogólnopolski Konwent Wyborczy:

- 1) przyjmuje zgłoszenie kandydatów na posłów wybieranych z krajowej listy wyborczej, przedstawionych przez Radę Krajową Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego,
- 2) ustala krajową listę wyborczą i zgłasza ją Państwowej Komisji Wyborczej do zarejestrowania,
- 3) wyznacza mężów zaufania do Państwowej Komisji Wyborczej spośród osób zaproponowanych przez Prezydium Komitetu Wykonawczego Rady Krajowej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego,
- 4) rozpatruje skargi na działalność wojewódzkich konwentów wyborczych.

Art. 46. Wojewódzki konwent wyborczy:

- 1) przyjmuje od uprawnionych organizacji lub ich porozumień zgłoszenia osób wysuniętych na kandyda-

tów na posłów wybieranych z okręgowych list wyborczych w okręgach wyborczych utworzonych na terenie województwa,

- 2) ustala spośród osób, o których mowa w pkt 1, wykazy proponowanych kandydatów na posłów, którzy w poszczególnych okręgach wyborczych zostaną przedstawieni wyborcom,
- 3) ustala listy kandydatów na posłów odrębnie dla każdego okręgu wyborczego,
- 4) zgłasza właściwym okręgowym komisjom wyborczym okręgowe listy wyborcze do zarejestrowania,
- 5) wyznacza mężów zaufania do okręgowych i obwodowych komisji wyborczych spośród osób zaproponowanych przez prezydium rady wojewódzkiej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego.

Art. 47. Ustalanie wykazów proponowanych kandydatów na posłów przedstawianych wyborcom, a następnie list kandydatów stanowi wyłączną kompetencję właściwego konwentu wyborczego.

Art. 48. 1. Ogólnopolski Konwent Wyborczy ustala wzór regulaminu wojewódzkich konwentów wyborczych oraz tryb i zasady postępowania w sprawach:

- 1) przyjmowania od uprawnionych organizacji lub ich porozumień zgłoszeń osób wysuniętych na kandydatów na posłów,
- 2) ustalania wykazów proponowanych kandydatów na posłów, którzy będą przedstawiani wyborcom,
- 3) ustalania list kandydatów na posłów,
- 4) uzupełniania składów konwentów wyborczych.

2. Konwenty wyborcze uchwalają swoje regulaminy pracy.

Art. 49. Rada Państwa ustala:

- 1) wzory pieczęci konwentów wyborczych,
- 2) wzory protokołów przyjęcia od uprawnionych organizacji lub ich porozumień zgłoszeń osób wysuniętych na kandydatów na posłów,
- 3) wzory zgłoszenia do komisji wyborczych list wyborczych,
- 4) tryb kierowania mężów zaufania do komisji wyborczych,
- 5) zasady przechowywania dokumentacji konwentów wyborczych.

Art. 50. 1. Osoba wchodząca w skład wojewódzkiego konwentu wyborczego nie może pozostawać w jego składzie od chwili ustalenia wykazu, o którym mowa w art. 46 pkt 2, jeżeli wykaz ten obejmuje jej kandydaturę.

2. Do członków konwentów wyborczych stosuje się odpowiednio przepisy art. 40, a w odniesieniu do mężów zaufania — przepis art. 40 ust. 3.

3. Zakończenie działalności Ogólnopolskiego Konwentu Wyborczego następuje z dniem rozwiązania przez Radę Państwa Państwowej Komisji Wyborczej, a wojewódzkich konwentów wyborczych — z dniem rozwiązania okręgowych komisji wyborczych.

Rozdział 7

Zgłaszanie kandydatów na posłów.

Art. 51. 1. Prawo wysuwania do wojewódzkich konwentów wyborczych osób proponowanych na kandydatów na posłów wybieranych z okręgowych list wyborczych przysługuje wojewódzkim władzom: Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, Stronnictwa Demokratycznego, Stowarzyszenia „PAX”, Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Społecznego, Polskiego Związku Katolicko-Społecznego oraz Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego, a także wojewódzkim władzom lub wojewódzkim porozumieniom: związków zawodowych, społeczno-zawodowych organizacji rolników, socjalistycznych związków młodzieży, organizacji kombatanckich i kobiecych oraz innych organizacji społecznych o zasięgu krajowym, ziszczających obywateli w miastach i wsiach.

2. Kandydatów na posłów wybieranych z krajowej listy wyborczej przedstawia Ogólnopolskiemu Konwentowi Wyborczemu Rada Krajowa Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego.

3. Ogólnopolski Konwent Wyborczy ustala termin, do którego przyjmowane będą przez konwenty wyborcze od uprawnionych organizacji zgłoszenia osób wysuniętych na kandydatów na posłów. Uchwałę Ogólnopolskiego Konwentu Wyborczego ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej „Monitor Polski”.

Art. 52. Organizacje uprawnione do wysuwania osób proponowanych na kandydatów na posłów mogą ustalać wewnątrzorganizacyjny tryb zgłaszania i opiniowania tych osób.

Art. 53. 1. Wojewódzkie konwenty wyborcze ustalają, spośród osób wysuniętych przez uprawnione organizacje lub ich porozumienia, wykazy proponowanych kandydatów na posłów — dla każdego okręgu wyborczego.

2. Ogólnopolski Konwent Wyborczy i wojewódzkie konwenty wyborcze przedstawiają wyborcom proponowanych kandydatów na posłów dla zebrania o nich opinii i uwag wyborców.

Art. 54. Proponowanych kandydatów na posłów przedstawia się wyborcom:

- 1) na obywatelskich zebraniach konsultacyjnych.
- 2) w środkach masowego przekazu.

Art. 55. 1. Obywatelskie zebrania konsultacyjne organizowane są przez Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego. Terenowe organy administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia podstawowego udzielają pomocy w organizacji tych zebrań.

2. Właściwe organy Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego we współpracy z konwentami wyborczymi i organizacjami, które wysunęły proponowanych kandydatów na posłów, ustalają harmonogramy obywatelskich zebrań konsultacyjnych i podają je do wiadomości wyborców na terenie danego okręgu wyborczego. W harmonogramach określa się w szczególności terminy i miejsce zebrań.

Art. 56. 1. Na obywatelskich zebraniach konsultacyjnych odbywa się dyskusja nad deklaracją wyborczą Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego, przedstawia się kandydatów na posłów obecnych na zebraniu oraz charakterystyki wszystkich kandydatów na posłów w danym okręgu wyborczym i z krajowej listy wyborczej. Wyborcy mogą zgłaszać opinie i uwagi wobec wszystkich kandydatów.

2. W obywatelskich zebraniach konsultacyjnych uczestniczą przedstawiciele konwentów wyborczych oraz organizacji, które wysunęły kandydatów na posłów. Zebraniu przewodniczy przedstawiciel Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego.

3. Z przebiegu obywatelskich zebrań konsultacyjnych sporządza się protokoły, w których w szczególności zamieszcza się zgłoszone przez wyborców opinie i uwagi o proponowanych kandydatach na posłów. Protokół podpisuje przewodniczący zebrania i przekazuje niezwłocznie wojewódzkiemu konwentowi wyborczemu.

Art. 57. Konwenty wyborcze, współdziałając z organizacjami, które wysunęły proponowanych kandydatów na posłów, oraz właściwymi organami Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego, podejmują działania służące szerokiemu przedstawieniu wyborcom osób proponowanych na kandydatów na posłów z okręgowych list wyborczych i krajowej listy wyborczej; w tym celu w szczególności korzystają ze środków masowego przekazu oraz innych dostępnych form informacji i propagandy.

Art. 58. 1. Wyborcy mogą przekazywać opinie i uwagi o proponowanych kandydatach na posłów bezpośrednio do właściwych konwentów wyborczych.

2. Każdy organ, instytucja i organizacja, do której wpłynęła opinia lub uwaga o proponowanym kandydacie na posła, ma obowiązek niezwłocznego jej przekazania właściwemu konwentowi wyborczemu.

Rozdział 8

Listy wyborcze.

Art. 59. Konwenty wyborcze, po rozpatrzeniu opinii i uwag wyborców o proponowanych kandydatach na posłów, ustalają:

- 1) Ogólnopolski Konwent Wyborczy — krajową listę wyborczą,
- 2) wojewódzkie konwenty wyborcze — odrębnie dla każdego okręgu wyborczego — okręgowe listy wyborcze.

Art. 60. 1. Na liście kandydatów na posłów można umieścić tylko te osoby, które były przedstawione wyborcom w trybie art. 56 lub 57.

2. Kandydować można tylko z jednej listy wyborczej.

Art. 61. 1. Okręgowa lista wyborcza podzielona jest na poszczególne mandaty; przy każdym wyodrębnionym mandacie umieszcza się, w kolejności ustalonej przez wojewódzki konwent wyborczy, po dwóch kandydatów, podając ich nazwiska, imiona, wiek, zawód, miejsce pracy i zamieszkania.

2. Krajowa lista wyborcza obejmuje tytu kandydatów, ile mandatów przypada na tę listę. Na liście tej podaje się nazwiska, imiona, wiek, zawód, miejsce pracy i zamieszkania kandydatów.

Art. 62. 1. Konwenty wyborcze zgłaszają komisjom wyborczym ustalone listy wyborcze: Ogólnopolski Konwent Wyborczy — Państwowej Komisji Wyborczej, a wojewódzkie konwenty wyborcze — właściwym okręgowym komisjom wyborczym.

2. Lista wyborcza powinna być podpisana przez członków konwentu wyborczego zgłaszającego listę i opatrzona jego pieczęcią; zgłoszenie powinno nastąpić najpóźniej w 30 dniu przed dniem wyborów.

3. Do każdej zgłoszonej listy wyborczej konwent wyborczy dołącza pisemne oświadczenia kandydatów na posłów o wyrażeniu zgody na kandydowanie.

Art. 63. 1. Właściwa komisja wyborcza zarejestruje listę wyborczą zgłoszoną zgodnie z przepisami niniejszej ustawy, sporządzając protokół zarejestrowania listy.

2. Jeżeli zgłoszona lista wyborcza wykazuje wady, komisja wyborcza odmawia zarejestrowania listy i niezwłocznie wzywa konwent wyborczy do usunięcia wskazanych wad listy w ustalonym przez komisję terminie.

3. W terminie wskazanym przez komisję konwent wyborczy zgłasza poprawioną listę wyborczą. W razie uznania stanowiska okręgowej komisji wyborczej za niezasadne — wojewódzki konwent wyborczy może odwołać się do Państwowej Komisji Wyborczej, a jeżeli sprawa dotyczy krajowej listy wyborczej, Ogólnopolski Konwent Wyborczy może wnosić o ponowne rozpatrzenie sprawy przez Państwową Komisję Wyborczą. Odwołanie lub wnioski należy przedłożyć w terminie 2 dni od daty odmowy zarejestrowania listy. Rozstrzygnięcie Państwowej Komisji Wyborczej podjęte w wyniku rozpatrzenia odwołania lub wniosku jest ostateczne.

Art. 64. 1. Po zarejestrowaniu list wyborczych właściwe komisje wyborcze podają do wiadomości wyborców dane o kandydatach na posłów, odrębnie z każdej listy, przez rozplakatowanie obwieszeń najpóźniej w 20 dniu przed dniem wyborów.

2. Jeżeli ze względu na okoliczności określone w art. 63 ust. 2 i 3 ogłoszenie danych o kandydatach w przepisany termin nie jest możliwe, powinno ono nastąpić niezwłocznie po zakończeniu postępowania odwoławczego i stosownie do jego wyników.

Art. 65. Najpóźniej 10 dnia przed dniem wyborów konwent wyborczy może zgłosić właściwej komisji wyborczej zmiany w zarejestrowanej przez nią liście wyborczej. Jeżeli zgłoszenie odpowiada warunkom określonym dla zarejestrowania listy wyborczej, komisja wyborcza dokonuje zmian zgodnie z otrzymanym wnioskiem. Art. 63 i 64 stosuje się odpowiednio.

Art. 66. 1. W okresie 10 dni przed dniem wyborów konwent wyborczy może zwrócić się do właściwej komisji wyborczej o skreślenie kandydata na posła z zarejestrowanej listy wyborczej. Zgodnie z otrzymanym wnioskiem komisja wyborcza skreśla kandydata na posła. Komisja wyborcza z własnej inicjatywy skreśla z zareje-

strowanej listy wyborczej kandydata na posła, który zmarł, utracił prawo wybieralności lub wycofał zgodę na kandydowanie. O skreśleniu kandydata komisja wyborcza zawiadamia niezwłocznie konwent wyborczy, przy czym na opróżnionym miejscu nie można umieścić nowego kandydata.

2. Wszystkie zmiany na zarejestrowanych listach wyborczych komisja wyborcza niezwłocznie podaje do wiadomości wyborców.

Rozdział 9

Karty do głosowania.

Art. 67. 1. Państwowa Komisja Wyborcza, po zarejestrowaniu krajowej listy wyborczej, zarządza wydrukowanie potrzebnej liczby kart do głosowania i zapewni dostarczenie ich obwodowym komisjom wyborczym.

2. Okręgowe komisje wyborcze po zarejestrowaniu okręgowych list wyborczych zarządzają, w trybie ustalonym przez Państwową Komisję Wyborczą, wydrukowanie potrzebnej liczby kart do głosowania i zapewniają ich dostarczenie obwodowym komisjom wyborczym.

Art. 68. 1. Na karcie do głosowania wymienia się nazwiska i imiona kandydatów, według umieszczenia ich na zarejestrowanej liście.

2. Karta do głosowania może być zadrukowana tylko po jednej stronie.

3. Karta do głosowania powinna być opatrzona pieczęcią właściwej komisji wyborczej.

4. Rada Państwa ustala wzory kart do głosowania.

Art. 69. Tryb, zasady sporządzania i dostarczania kart do głosowania dla obwodów głosowania, o których mowa w art. 22 i 23, ustalają odpowiednio: minister — kierownik Urzędu Gospodarki Morskiej i minister spraw zagranicznych, po porozumieniu z Radą Państwa.

Rozdział 10

Głosowanie.

Art. 70. 1. Głosowanie odbywa się w lokalu obwodowej komisji wyborczej bez przerwy, między godziną 6 a 22.

2. W szczególnych wypadkach, zwłaszcza uzasadnionych wnioskiem wyborców, obwodowa komisja wyborcza, po uzgodnieniu z okręgową komisją wyborczą, może ustalić wcześniejszą godzinę rozpoczęcia głosowania.

Art. 71. Głosowanie w obwodach głosowania, o których mowa w art. 22 i 23, odbywa się między godziną 6 a 22 według czasu miejscowego. Jeżeli zakończenie głosowania miałyby nastąpić w dniu następnym po dniu wyborów w kraju, głosowanie przeprowadza się w dniu poprzedzającym dzień wyborów.

Art. 72. 1. Przed rozpoczęciem głosowania obwodowa komisja wyborcza bada, czy urna wyborcza jest póżna, czy na miejscu znajdują się spisy wyborców oraz potrzebna liczba kart do głosowania i kopert, jak rów-

niez czy w lokalu komisji znajduje się odpowiednia liczba łatwo dostępnych pomieszczeń za osłoną zapewniających tajność głosowania, po czym zamyka urnę wyborczą i opieczętowuje ją pieczęcią komisji.

2. Od chwili opieczętowania aż do końca głosowania urny wyborczej otwierać nie wolno.

Art. 73. 1. Od chwili rozpoczęcia głosowania do chwili ustalenia jego wyników powinny być bez przerwy obecne w lokalu wyborczym co najmniej 3 osoby. Wchodzące w skład obwodowej komisji wyborczej, przy czym jedną z nich powinien być przewodniczący komisji, jego zastępca lub sekretarz.

2. Mężowie zaufania wyznaczeni przez właściwe konwenty wyborcze mają prawo przebywać w lokalach wyborczych w dniu głosowania.

Art. 74. 1. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej czuwa nad zapewnieniem tajności głosowania oraz nad utrzymaniem porządku w czasie głosowania i może wydawać odpowiednie zarządzenia porządkowe.

2. Na żądanie przewodniczącego komisji terenowy organ administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia podstawowego zapewnia do jego rozporządzenia straż.

Art. 75. W dniu głosowania nie wolno prowadzić agitacji w lokalu wyborczym.

Art. 76. 1. Przed przystąpieniem do głosowania wyborca okazuje obwodowej komisji wyborczej dowód osobisty lub inny dokument umożliwiający stwierdzenie jego tożsamości.

2. Wyborca ujęty w spisie, a nie posiadający dokumentu uznanego przez komisję za wystarczający dla stwierdzenia jego tożsamości, może powołać się na świadectwo dwóch wiarygodnych osób, znanych komisji. Decyzja komisji w sprawie stwierdzenia tożsamości jest ostateczna.

3. Komisja sprawdza, czy dana osoba jest objęta spisem wyborców lub czy posiada zaświadczenie o prawie do głosowania; osobę składającą takie zaświadczenie komisja wpisuje do spisu wyborców, zatrzymując zaświadczenie w celu dołączenia do spisu wyborców.

Art. 77. 1. Po dokonaniu czynności wymienionych w art. 76 wyborca otrzymuje od komisji karty do głosowania wraz z kopertą.

2. Celem zapobieżenia wielokrotnemu głosowaniu komisja, wydając wyborcy karty do głosowania wraz z kopertą, stawia znak przy jego nazwisku na spisie wyborców.

Art. 78. Po otrzymaniu kart do głosowania wyborca ma prawo udać się do pomieszczenia za osłoną, urządzonych w lokalu wyborczym.

Art. 79. 1. W głosowaniu na kandydatów z okręgowej listy wyborczej wyborca oddaje głos na tyłu kandydatów, ilu ma być wybranych w danym okręgu wyborczym według podziału mandatów uwidocznionego na kar-

cie do głosowania. Nazwiska kandydatów, na których głosuje — w obrębie każdego z mandatów — wyborca pozostawia na karcie do głosowania nie skreślone.

2. Pozostawiając na karcie do głosowania — w obrębie jednego lub więcej mandatów — nie skreślone nazwiska obu kandydatów, wyborca oddaje głos na tego kandydata, który umieszczony jest w pierwszej kolejności.

Art. 80. W głosowaniu na kandydatów z krajowej listy wyborczej wyborca oddaje głos na tych kandydatów, których nazwiska pozostawia na karcie do głosowania nie skreślone.

Art. 81. 1. Wyborca wrzuca do urny wyborczej karty do głosowania w kopercie, w obecności członków obwodowej komisji wyborczej.

2. Osoby ułomne, które przybyły do lokalu wyborczego, mogą korzystać przy głosowaniu z pomocy innych osób.

Art. 82. 1. O godzinie 22 przewodniczący obwodowej komisji wyborczej zarządza zamknięcie lokalu wyborczego. Odtąd mogą głosować tylko wyborcy, którzy przybyli do lokalu przed godziną 22.

2. Obwodowa komisja wyborcza może zarządzić wcześniejsze zakończenie głosowania, powiadamiając o tym okręgową komisję wyborczą, jeżeli wszyscy wyborcy wpisani do spisu wyborców oddali swoje głosy.

Art. 83. 1. Jeżeli wskutek nadzwyczajnych wydarzeń głosowanie było przejściowo uniemożliwione, obwodowa komisja wyborcza, po uzgodnieniu z okręgową komisją wyborczą, może przerwać lub przedłużyć je albo odroczyć do dnia następnego. Zarządzenia te powinny być podane do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości oraz przesłane do wiadomości terenowego organu administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia podstawowego.

2. W razie przerwania lub odroczenia głosowania, komisja opieczętowuje wlot urny wyborczej i przekazuje ją przewodniczącemu obwodowej komisji wyborczej, który odpowiada za jej przechowanie. Po podjęciu głosowania komisja stwierdza protokolarnie, czy pieczęcie pozostały nienaruszone.

Rozdział 11

Ustalenie wyników głosowania w obwodzie.

Art. 84. 1. Obwodowa komisja wyborcza niezwłocznie po zakończeniu głosowania przystępuje do ustalenia jego wyników.

2. Przy ustalaniu wyników głosowania mogą być obecni mężowie zaufania; przysługuje im prawo wniesienia do protokołów głosowania uwag z wymienieniem konkretnych zarzutów.

Art. 85. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej otwiera urnę wyborczą, po czym komisja ustala osobno dla głosowania na okręgową listę wyborczą oraz na krajową listę wyborczą:

- 1) liczbę oddanych kart do głosowania, czyli liczbę wyborców, którzy wzięli udział w głosowaniu,
- 2) liczbę oddanych kart, które uznano za nieważne, czyli liczbę głosów nieważnych,
- 3) liczbę oddanych kart, które uznano za ważne, czyli liczbę głosów ważnych.

Art. 86. 1. Nieważne są głosy oddane na kartach do głosowania:

- 1) innych niż urzędowo ustalone bądź nie opatrzonych pieczęcią właściwej komisji wyborczej,
- 2) przedartych całkowicie na dwie lub więcej części.

2. Dopisanie na karcie do głosowania dodatkowych nazwisk albo poczynienie innych dopisków nie pociąga za sobą skutków prawnych i nie wpływa na ważność głosu.

3. Głosy oddane na kartach do głosowania całkowicie przekreślonych, albo na których wykreślono nazwiska wszystkich kandydatów, są ważne.

Art. 87. Po ustaleniu liczby głosów ważnych obwodowa komisja wyborcza przystępuje do ustalenia liczby głosów oddanych na poszczególnych kandydatów, osobno na okręgową listę wyborczą oraz na krajową listę wyborczą.

Art. 88. 1. Obwodowa komisja wyborcza sporządza w dwóch egzemplarzach protokoły:

- 1) głosowania w obwodzie na posłów wybieranych z okręgowej listy wyborczej,
- 2) głosowania w obwodzie na posłów wybieranych z krajowej listy wyborczej.

2. W protokołach głosowania w obwodzie wymienia się liczby:

- 1) osób uprawnionych do głosowania, czyli osób objętych spisem wyborców,
- 2) osób, które wzięły udział w głosowaniu, czyli osób, które oddały karty do głosowania,
- 3) głosów nieważnych,
- 4) głosów ważnych,
- 5) głosów oddanych na poszczególnych kandydatów.

3. W protokołach podaje się ponadto czas rozpoczęcia i zakończenia głosowania oraz omawia wydane zarządzenia i decyzje, jak również inne istotne okoliczności.

4. Protokoły podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład obwodowej komisji wyborczej obecne przy ich sporządzeniu. Protokoły opatruje się pieczęcią obwodowej komisji wyborczej.

Art. 89. 1. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej przesyła niezwłocznie w zapieczętowanej kopercie po jednym egzemplarzu każdego z protokołów głosowania w obwodzie do okręgowej komisji wyborczej właściwej dla danego obwodu głosowania.

2. Tryb przekazywania i przyjmowania protokołów ustala Państwowa Komisja Wyborcza.

3. Tryb i zasady przekazywania właściwym okręgowym komisjom wyborczym wyników głosowania w obwodach głosowania, o których mowa w art. 22 i 23, ustalają odpowiednio: minister — kierownik Urzędu Gospodarki Morskiej i minister spraw zagranicznych.

Art. 90. 1. Po dokonaniu czynności wymienionych w art. 89 ust. 1 przewodniczący obwodowej komisji wyborczej przesyła niezwłocznie odpowiedniemu terenowemu organowi administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia podstawowego dokumenty z głosowania: oddane karty do głosowania (osobno ważne i nieważne), spisy wyborców i drugie egzemplarze protokołów głosowania.

2. Dokumenty z przeprowadzonego głosowania w obwodach, o których mowa w art. 22, kapitanowie polskich statków morskich przesyłają ministrowi — kierownikowi Urzędu Gospodarki Morskiej.

3. Dokumenty z przeprowadzonego głosowania w obwodach, o których mowa w art. 23, przechowują kierownicy polskich przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych.

4. Organy wymienione w ust. 1—3 przechowują przekazaną im dokumentację wyborczą do czasu otrzymania zarządzeń Rady Państwa. Dokumentacja ta może być udostępniona za zgodą Rady Państwa.

Rozdział 12

Ustalenie i ogłoszenie wyników wyborów.

Art. 91. 1. Na podstawie protokołów otrzymanych od obwodowych komisji wyborczych z obszaru okręgu wyborczego okręgowa komisja wyborcza:

- 1) ustala wyniki głosowania na posłów wybieranych z okręgowej listy wyborczej,
- 2) ustala wyniki głosowania na obszarze okręgu wyborczego na posłów wybieranych z krajowej listy wyborczej.

2. Okręgowa komisja wyborcza rozpatruje zarzuty mężów zaufania wniesione do protokołów sporządzonych przez obwodowe komisje wyborcze. O zajęтым stanowisku komisja zawiadamia niezwłocznie właściwy konwent wyborczy.

Art. 92. 1. Okręgowa komisja wyborcza sporządza w 2 egzemplarzach protokoły:

- 1) głosowania na posłów wybieranych z okręgowej listy wyborczej,
- 2) głosowania na obszarze okręgu wyborczego na posłów wybieranych z krajowej listy wyborczej.

2. W protokołach głosowania wymienia się liczby:

- 1) osób uprawnionych do głosowania,
- 2) osób, które wzięły udział w głosowaniu,
- 3) głosów nieważnych,
- 4) głosów ważnych,
- 5) głosów oddanych na poszczególnych kandydatów.

3. Protokoły podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład komisji obecne przy ich sporządzeniu. Protokoły opatruje się pieczęcią okręgowej komisji wyborczej.

Art. 93. Przy ustalaniu wyników głosowania mogą być obecni mężowie zaufania; przysługuje im prawo wniesienia do protokołów uwag z wymienieniem konkretnych zarzutów. Zarzuty te rozpatruje Państwowa Komisja Wyborcza. Przepis art. 91 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 94. 1. Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej przesyła niezwłocznie w zapieczętowanej kopercie do Państwowej Komisji Wyborczej po jednym egzemplarzu: protokołu głosowania na posłów wybieranych z okręgowej listy wyborczej i protokołu głosowania na obszarze okręgu na posłów wybieranych z krajowej listy wyborczej.

2. Pozostałe dokumenty z przeprowadzonych wyborów przewodniczący okręgowej komisji wyborczej przesyła również do Państwowej Komisji Wyborczej.

3. Tryb przekazywania dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 2, ustala Państwowa Komisja Wyborcza. Państwowa Komisja Wyborcza przechowuje te dokumenty do czasu otrzymania zarządzeń Rady Państwa.

Art. 95. 1. Po otrzymaniu protokołów od wszystkich okręgowych komisji wyborczych Państwowa Komisja Wyborcza ustala protokolarnie wyniki wyborów do Sejmu według okręgów wyborczych i krajowej listy wyborczej. Przy ustalaniu wyników wyborów mogą być obecni mężowie zaufania. Przysługuje im prawo wniesienia uwag do protokołu z wymienieniem konkretnych zarzutów.

2. Za wybranych z okręgowej listy wyborczej uważa się tych kandydatów na posłów, którzy otrzymali więcej niż połowę ważnych głosów, jeżeli w głosowaniu wzięła udział co najmniej połowa uprawnionych do głosowania w okręgu wyborczym.

3. Za wybranych z krajowej listy wyborczej uważa się tych kandydatów na posłów, którzy otrzymali więcej niż połowę ważnych głosów, jeżeli w głosowaniu wzięła udział co najmniej połowa ogółu uprawnionych do głosowania.

Art. 96. 1. Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie po ustaleniu wyników wyborów do Sejmu podaje je do publicznej wiadomości w postaci obwieszczenia w środkach masowego przekazu oraz wydaje posłom wybranym do Sejmu zaświadczenia o wyborze.

2. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej o wynikach wyborów podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej „Monitor Polski”.

Art. 97. Państwowa Komisja Wyborcza składa Sejmowi na pierwszym jego posiedzeniu sprawozdanie z wyborów.

Rozdział 13

Wybory ponowne.

Art. 98. 1. Wybory ponowne w okręgu wyborczym zarządza się, jeżeli w głosowaniu na posłów wybieranych z okręgowej listy wyborczej wzięła udział mniej

niż połowa wyborców uprawnionych do głosowania w tym okręgu lub gdy żaden z kandydatów do danego mandatu nie otrzymał wymaganej większości głosów.

2. Wybory ponowne zarządza się, jeżeli w głosowaniu na posłów wybieranych z krajowej listy wyborczej wzięła udział mniej niż połowa ogółu wyborców.

Art. 99. 1. Wybory ponowne zarządza Rada Państwa na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej, wyznaczając datę wyborów na dzień ustawowo wolny od pracy, przypadający nie później niż w ciągu 3 tygodni po dniu przeprowadzenia pierwszych wyborów.

2. Uchwałę Rady Państwa o zarządzeniu wyborów ponownych ogłasza się nie później niż w 10 dni po dacie pierwszych wyborów.

Art. 100. 1. Wybory ponowne przeprowadza się w trybie przewidzianym w niniejszej ustawie, z tym że:

- 1) właściwy konwent wyborczy może zgłosić do wyborów ponownych nową lub zmienioną listę kandydatów,
- 2) w kalendarzu wyborczym ustala się skrócone terminy czynności wyborczych, których powtórzenie jest niezbędne,
- 3) głosowanie przeprowadza się na podstawie spisów wyborców sporządzonych dla pierwszych wyborów,
- 4) głosowanie przeprowadza się tylko na terytorium kraju.

2. Wybory ponowne przeprowadza się jeden raz.

3. Za wybranych z okręgowej listy wyborczej uważa się tych kandydatów na posłów, którzy w ramach danego mandatu otrzymali najwięcej ważnych głosów. W wypadku równej liczby ważnych głosów oddanych na obu kandydatów za wybranego na posła uważa się kandydata znajdującego się na pierwszym miejscu.

4. Za wybranych z krajowej listy wyborczej uważa się tych kandydatów na posłów, którzy otrzymali więcej niż połowę ważnych głosów.

Rozdział 14

Ważność wyborów.

Art. 101. Ważność wyboru posłów stwierdza Sejm na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą.

Art. 102. 1. Przeciwno wyborowi posła z okręgowej lub krajowej listy wyborczej albo ważności wyborów może być wniesiony protest z powodu naruszenia przepisów niniejszej ustawy dotyczących: rejestracji list wyborczych, głosowania, ustalenia wyników głosowania lub ustalenia wyników wyborów albo z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, jeżeli to naruszenie lub przestępstwo mogło wywrzeć istotny wpływ na wynik wyborów.

2. Protest przeciwko wyborowi posłów z okręgowej listy wyborczej, albo ważności wyborów w okręgu może wnieść wyborca, który w dniu wyborów był umieszczony w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze tego okręgu.

3. Jeżeli podstawę protestu stanowi zarzut popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom lub protest dotyczy krajowej listy wyborczej, może wnieść go każdy wyborca.

4. Prawo wniesienia protestu przysługuje również właściwemu konwentowi wyborczemu w wypadku, gdy konwent uzna, że zgłoszone do protokołu komisji wyborczej uwagi męża zaufania uzasadniają złożenie protestu w myśl ust. 1.

Art. 103. 1. Protest wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 7 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą w trybie art. 96 ust. 1.

2. W odniesieniu do wyborcy z obwodu głosowania, o którym mowa w art. 22 lub 23, wymogi wymienione w ust. 1 uważa się za spełnione, jeżeli protest został złożony kapitanowi polskiego statku morskiego będącego w podróży lub kierownikowi polskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego albo urzędu konsularnego.

3. Wnoszący protest winien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Art. 104. 1. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony po upływie terminu określonego w art. 103 ust. 1 albo przez osobę do tego nieuprawnioną w myśl art. 102.

2. Jeżeli protest nie czyni zadość wymogom określonym w art. 103 ust. 3, Sąd Najwyższy wyznacza wnoszącemu termin 7 dni dla uzupełnienia protestu.

3. W razie nieuzupełnienia protestu w wyznaczonym terminie, Sąd Najwyższy może pozostawić protest bez dalszego biegu.

4. Jeżeli w proteście zarzucono popełnienie przestępstwa przeciwko wyborom, Sąd Najwyższy niezwłocznie zawiadamia prokuratora generalnego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 105. 1. Sąd Najwyższy rozpoznaje protest w składzie trzech sędziów, stosując odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.

2. Uczestnikami postępowania są z mocy ustawy: wyborca lub konwent wyborczy, który wniósł protest, właściwe komisje wyborcze i prokurator generalny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

3. Sąd Najwyższy formułuje opinię w sprawie protestu i przedstawia ją wraz z aktami sprawy Sejmowi.

Art. 106. 1. Sejm po rozpatrzeniu zarzutów zawartych w proteście oraz opinii Sądu Najwyższego rozstrzyga co do ważności wyboru posła albo ważności wyborów.

2. Sejm stwierdzając nieważność wyboru posła albo nieważność wyborów rozstrzyga równocześnie co do przeprowadzenia wyborów uzupełniających w okręgu wyborczym lub z krajowej listy wyborczej. Wybory uzupełniające przeprowadza się w granicach unieważnienia.

Rozdział 15

Wygaśnięcie mandatu poselskiego.

Art. 107. 1. Wygaśnięcie mandatu posła następuje wskutek:

- 1) śmierci,
- 2) zrzeczenia się mandatu,
- 3) odmowy złożenia ślubowania poselskiego,
- 4) utraty prawa wybieralności,
- 5) odwołania przez wyborców w trybie przewidzianym niniejszą ustawą,
- 6) stwierdzenia nieważności wyboru posła.

2. Wygaśnięcie mandatu posła stwierdza Sejm.

Art. 108. Wyborcy mogą odwołać posła, który postępowaniem swoim narusza godność poselską lub uchyla się od wykonywania obowiązków poselskich albo w inny sposób zawiódł zaufanie wyborców.

Art. 109. 1. Z wnioskiem o odwołanie posła wybranego z okręgowej listy wyborczej mogą wystąpić do Sejmu wyborcy z okręgu wyborczego, w którym poseł został wybrany, wojewódzkie władze organizacji, która wysunęła kandydaturę posła, albo Rada Krajowa Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego.

2. Wysunięcie wniosku przez wyborców oraz udzielenie mu poparcia dokonywane jest na zebraniach organizacji politycznych lub społecznych, zebraniach samorządu mieszkańców miast i wsi lub zebraniach organizowanych w zakładach pracy. Z każdego zebrania sporządza się protokół stwierdzający liczbę obecnych wyborców oraz liczbę głosów za wnioskiem o odwołanie posła.

3. Warunkiem ważności wniosku wyborców jest poparcie go przez co najmniej 10% wyborców z okręgu wyborczego, uprawnionych do głosowania w dniu wyborów.

4. Wniosek o odwołanie posła winien wskazywać zarzuty oraz zawierać ich uzasadnienie. Do wniosku wyborców dołącza się protokoły z zebrania, o których mowa w ust. 2.

Art. 110. 1. Sejm po rozpatrzeniu wniosku może podjąć uchwałę w sprawie zwrócenia się do wyborców o odwołanie posła.

2. Z chwilą podjęcia przez Sejm uchwały w sprawie zwrócenia się do wyborców o odwołanie posła, jego działalność poselska ulega zawieszeniu do czasu ustalenia wyników głosowania nad wnioskiem.

3. Głosowanie w sprawie odwołania posła zarządza Rada Państwa na obszarze okręgu wyborczego, w którym poseł został wybrany, wyznaczając datę głosowania na dzień ustawowo wolny od pracy, przypadający w ciągu 3 miesięcy od dnia podjęcia uchwały przez Sejm.

Art. 111. 1. Rada Państwa określa tryb przeprowadzenia głosowania w sprawie odwołania posła, stosując odpowiednio przepisy niniejszej ustawy. Głosowanie przeprowadza się jeden raz.

2. Poseł zostaje odwołany, jeśli większość wyborców biorących udział w głosowaniu wypowie się za odwołaniem. Ważność odwołania posła stwierdza Sejm.

Art. 112. 1. Z wnioskiem o odwołanie posła wybranego z krajowej listy wyborczej mogą wystąpić do Sejmu wyborcy z dowolnego okręgu wyborczego. Wniosek taki przed przedłożeniem go Sejmowi winien zostać zaopiniowany przez Radę Krajową Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego. Z wnioskiem może wystąpić również Rada Krajowa Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego. Przepisy art. 109 ust. 2—4 stosuje się odpowiednio.

2. Sejm po rozpatrzeniu wniosku, o którym mowa w ust. 1, może podjąć uchwałę w sprawie zwrócenia się do wyborców o odwołanie posła, określając równocześnie tryb postępowania odwoławczego.

Rozdział 16

Wybory uzupełniające.

Art. 113. 1. W wypadku nieobsadzenia mandatu posła albo wygaśnięcia mandatu posła w trakcie kadencji, Sejm może podjąć uchwałę w sprawie przeprowadzenia wyborów uzupełniających.

2. Sejm podejmuje uchwałę w sprawie przeprowadzenia wyborów uzupełniających w wypadku nieobsadzenia:

- 1) w Sejmie — więcej niż 23 mandatów posłów wybranych z okręgowych list wyborczych,
- 2) w okręgu wyborczym — połowy mandatów.

3. Nie przeprowadza się wyborów uzupełniających w okresie 6 miesięcy przed dniem upływu kadencji Sejmu.

Art. 114. 1. Wybory uzupełniające przeprowadza się w trybie i na zasadach przewidzianych w niniejszej ustawie w ciągu 3 miesięcy od dnia podjęcia przez Sejm uchwały o przeprowadzeniu wyborów uzupełniających.

2. Uchwałę Rady Państwa o zarządzeniu wyborów uzupełniających ogłasza się nie później niż w 10 dniu po podjęciu przez Sejm uchwały o przeprowadzeniu wyborów uzupełniających.

3. Zarządzając wybory uzupełniające, Rada Państwa ustala kalendarz wyborczy, w którym może dla poszczególnych czynności wyborczych określić terminy krótsze od przewidzianych w niniejszej ustawie.

4. Głosowanie w wyborach uzupełniających przeprowadza się tylko na terytorium kraju.

Rozdział 17

Przepisy szczególne i końcowe.

Art. 115. 1. Koszty związane z wyborami pokrywane są z budżetu państwa.

2. Wszelkie pisma oraz postępowanie sądowe i administracyjne w sprawach wyborczych wolne są od opłat.

Art. 116. 1. Przygotowanie lokali wyborczych dla obwodowych komisji wyborczych oraz wyposażenie tych lokali w odpowiedni sprzęt i przybory zapewnią terenowe organy administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia podstawowego.

2. Warunki techniczno-organizacyjne pracy wojewódzkich konwentów wyborczych i okręgowych komisji wyborczych zapewnią właściwe terenowe organy administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia wojewódzkiego.

3. Organy administracji, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą powierzyć wykonanie zadań określonych w tych przepisach jednostkom gospodarki społecznej.

4. Przygotowanie lokali wyborczych dla obwodowych komisji wyborczych powołanych w obwodach głosowania, o których mowa w art. 20, 22 i 23, oraz wyposażenie tych lokali w odpowiedni sprzęt i przybory zapewnią odpowiednio: dowódcy jednostek wojskowych, kapitanowie polskich statków morskich i kierownicy przedstawicielstw dyplomatycznych lub urzędów konsularnych.

Art. 117. Traci moc ustawa z dnia 17 stycznia 1976 r. — Ordynacja wyborcza do Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i rad narodowych (Dz. U. Nr 2, poz. 15 i z 1984 r. Nr 8, poz. 32).

Art. 118. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *J. Szymanek*

Opłata za prenumeratę Dziennika Ustaw wynosi rocznie 1600,— zł, półrocznie 1000,— zł.
Opłata za prenumeratę załącznika do Dziennika Ustaw wynosi 300,— zł.

Reklamacje z powodu niedoręczenia poszczególnych numerów zgłaszać należy na piśmie do Wydziału Administracji Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów (ul. Powiśńska 69/71, 00-979 Warszawa, skrytka pocztowa 81) po otrzymaniu następnego kolejnego numeru.

Redakcja: Urząd Rady Ministrów — Biuro Prawne, Warszawa, Al. Ujazdowskie 1/3.
Administracja: Wydział Administracji Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów ul. Powiśńska 69/71 00-979 Warszawa (skrytka pocztowa 81), tel. 28-90-01 w. 608 i 42-14-78

Flotowano z polecenia Prezesa Rady Ministrów
w Zakładach Graficznych „Tamka”, Zakład nr 1, Warszawa, ul. Tamka 3.

Zam. 0599-1300-85.

Cena 24,00 zł